

PODLISTAK

KALENDAR

Romantik Robert Schumann

1810.: Ij Robert Schumann, jedan od glavnih predstavnika glazbenoga romantizma, rođio se 8. lipnja 1810. u Zwickauu. Po svojem umjetničkom stajalištu izraziti je romantik – stvaralac koji je svoju glazbu i sadržajno i formalno stavio u službu romantičke izražajnosti.

Središnja su mu djela klavirske skladbe i solo pjesme. U klavirskoj glazbi, kojom je započeo svoje stvaranje, izgradio je svoj originalni stil i novi, specifično romantičarski klavirski slog, usklađen sa zvučnim svojstvima modernoga klavira. Oblikovao je ciklus od niza kratkih, lirskih »karakternih« stavaka povezanih u cjelinu jednom »poetičnom idejom«, koja naznačuje osnovni karakter djela (»Leptiri«, »Karneval« itd.), a najčešće je simbol subjektivnih osjećaja ili doživljaja.

U mladosti zaokupljen i književnim ambicijama, 1834. utemeljio je u Leipzigu, sa skupinom suradnika, glazbeni časopis *Neue Zeitschrift für Musik* koji je postao naprednom borbom tribinom uperenom protiv »muzičkih filistara«, šunda, pomodnog virtuoizeta i reakcionarne kritike.

Robert Schumann imao je mnoge sljedbenike u Njemačkoj i drugdje, a od velikih ličnosti osobito je utjecao na Brahmsa. Umro je 29. srpnja 1856. u Endenichu kraj Bonna.

Zaključni akt Bečkog kongresa

1815.: Nekoliko dana prije konačnog Napoleona sloma kod Waterlooa, 8. lipnja 1815. predstavnici reakcionarnih europskih vladavina prihvatili su u Beču »zaključni akt« Bečkog kongresa.

Njemačka je ostala rascjepkana na trideset i osam samostalnih država, što je odgovaralo i Beču, i Petrogradu i Parizu. Najveći međunarodni skup do tog vremena imao je dramatičnu prethistoriju. Na zgrazanje europskih dvorova i aristokratskih krugova posvuda po starom kontinentu, gdje je kročila Napoleonova noga, zbivali su se korjeniti društveni preokreti za kojih su stari feudalni odnosi ustupali mjesto vladavini građanskih snaga pod primamljivim motom »slobode, bratstva i jednakosti«.

Tek 1848. godine koalicija preživjelog feudalizma raspala se pod udarima nove europske revolucije.

FRANK LLOYD WRIGHT – 1868.: Američki arhitekt Frank Lloyd Wright rođen je 8. lipnja 1868. u Richland Centeru u američkoj saveznoj državi Wisconsin. Autor je projekta za neboder Illinois u Chicagu te za muzej Guggenheim u New Yorku.

Smrt George Sand

1876.: Francuska književnica George Sand, pravim imenom Aurore Dupin, barunica Dudevant, umrla je 8. lipnja 1876. u Nohantu u 72. godini života. Bila je jednom od najglasnijih i najgorljivijih boraca za emancipaciju žena. Književni joj je opus vrlo opsežan i obuhvaća više od stotinu svezaka. Među njezinim najpoznatijim romanima su »Dovolja bara«, »Rose i Blanche«, »Markiz de Villemer«, »Napisala je i vrlo zapažena dramska djela »Claudie« i »Marcelle«, te autobiografiju »Povijest mog života«. U životu je priateljela s mnogim slavnim osobama svojeg doba, a poznata je i kao dugogodišnja Chopinova ljubav.

ATENTAT NA CUVAJA– 1912.: Opća kriza koja je posljednjih godina postojanja Austro-Ugarske zahvatila već preživjelu monarhiju osobito se pojačala godine 1912. Reakcija političke oporbe i cijeloga hrvatskoga naroda bila je to jača što se na banskoj dužnosti u Zagrebu našao Slavko pl. Cuvaj, prostustavni ban koji je slijepo izvršavao naloge Beča i Pešte. U Zagrebu je 8. lipnja 1912. omladinac Luka Jukić pucao je iz pištolja na zloglasnoga Cuvaja i ubio njegova pratitelja, visokoga banskoga činovnika Ivu Hervojića.

Loši primjeri više štete nego stvarni grijesi. (Ciceron)

Bombardiranje kao dio mirovnog procesa

Takvo stanje potiče Izrael na napade na palestinske izbjegličke logore i druge mete; tako bi učinila i bilo koja druga država kako bi vlastite građane zaštitila od nemilosrdnih terorističkih napada.

Stvarnost se i opet uvelike razlikuje od te predodžbe. David Shipler piše: »U četiri godine od prošle izraelske najezde na Libanon 1978. i invazije od 6. lipnja 1982. ukupno je 29 osoba poginulo na sjeveru Izraela u svim oblicima napada iz Libanona, u što su ubrojani granatiranje i teroristički preokroganji napadi.«

No u godini prije invazije 1982. »granica je bila mirna«. Izvještaj je neobičan, jer se barem djelomice približio poluistini. Dok se PLO uzdržavao od prekograničnih akcija u godini koja je prethodila izraelskom upadu u Libanon, granica uopće nije bila mirna, jer se izraelski teror nastavljao, pri čemu je poginulo mnogo civila.

Granica je bila mirna jedino ako primijenimo rasistički američki govor – opet isto. Štoviše, ni Shipler ni njegovi suradnici kao da se ne sjećaju da dok je 29 ljudi poginulo na sjeveru Izraela od 1978. godine, istodobno su u Libanonu pobijene tisuće ljudi u izraelskim bombardiranjima, koja su u SAD-u rijetko zamjećivali i koja su rijetko kad bila »osvetnička«.

Mirovni proces

Neprekidno bombardiranje od 1978. bilo je središnji element »mirovnog procesa« u Camp Davidu koji je, kako se dalo lako predvidjeti, dao Izraelu slobodne ruke za nastavak okupacije i represije na zaposjednutim područjima te nastavak napada na svoga sjevernog susjeda, dok je glavni arapski protivnik (Egipat) odsad izvan sukoba i američka se vojna pomoć naglo povećava. William Quandt dalje bilježi kako se »izraelsko operativno planiranje invazije na Libanon protiv PLO (1980/81.) čini se, poklo-

porba ratu bila je zapravo vrlo slaba sve do pokolja u Sabri i Shatili nakon samog rata. Tada su čak i sami pristaše rata u SAD-u napustili brod koji tone, izmišljajući lažne priče o tome kako su se ratu i prije protivili; tako je bilo i u slučaju američkih ratova u Indokini. Opet je ista priča bila i u vezi s rastućim troškovima okupacije

pilo s učvršćivanjem egipatsko-izraelskoga mirovnog sporazuma.«

Valja primijetiti kako očito značenje sporazuma iz Camp Davida, makar ga se u SAD-u gotovo i ne može izraziti, niti se moglo, ipak ne izmiče sposobnim američkim novinarima. Tako u razgovoru o Izraelu David Shipler opaža: »Gledano s izraelske strane, rekao bih da je mirovni sporazum otvorio put za rat protiv Libanona.

Veliko protivljenje

Budući da Egipat više ne sudjeluje u sukobu, Izrael se osjetio slobodnim početi rat u Libanonu, što se vjerojatno ne bi bio usudio učiniti prije mirovnog sporazuma. (...) Ironično je što se rat u Libanonu ne bi mogao dogoditi da nije bilo mirovnog sporazuma.«

To se teško može nazvati ironijom, jer je sas-

Budući da Egipat više ne sudjeluje u sukobu, Izrael se osjetio slobodnim početi rat u Libanonu, što se vjerojatno ne bi bio usudio učiniti prije mirovnog sporazuma. (...) Ironično je što se rat u Libanonu ne bi mogao dogoditi da nije bilo mirovnog sporazuma

GUSARI I CAREVI
Međunarodni terorizam u stvarnom svijetu

16

NOAM CHOMSKY

tavni dio procesa. Koliko mi je poznato, Shipler ni jednom nije napisao takvo što za pet godina što je bio dopisnik *New York Timesa* iz Izraela (vratilo se 1984.), pa ni nakon toga.

Shipler dodaje: »Mislim da među Izraelcima

ne bi bilo takva velikog protivljenja ratu da nije bilo mirovnog sporazuma.« Budući da je u to vrijeme boravio u Izraelu, on teško može ne znati da je »veliko protivljenje« naknadni proizvod propagandne mašinerije, kako bi se opet uspostavila lijepa predodžba o Izraelu.

Oporba ratu bila je zapravo vrlo slaba sve do pokolja u Sabri i Shatili nakon samog rata. Tada su čak i sami pristaše rata u SAD-u napustili brod koji tone, izmišljajući lažne priče o tome kako su se ratu i prije protivili; tako je bilo i u slučaju američkih ratova u Indokini. Opet je ista priča bila i u vezi s rastućim troškovima okupacije.

Opći napad

Vratimo se sada u stvarnost i razmotrimo prvo neposrednu pozadinu operacije »Mir za Galileju«. Palestinska oslobodilačka organizacija se pridržavala primirje zaključenog posredovanjem SAD-a u lipnju 1981., unatoč opetovanim izraelskim nastojanjima da isprovociraju neku akciju koja bi se mogla uporabiti kao izlika za planiranu invaziju; među ostalim provokacijama bilo je i bombardiranje u travnju 1982., kad je po-

gинуlo dvadesetak ljudi, potapanje ribarskih brodova itd.

Jedina iznimka bila je lagana osveta u svibnju nakon izraelskog bombardiranja te odgovor na teško izraelsko bombardiranje i akcije kopnene vojske u lipnju u Libanonu, kad je bilo mnogo civilnih žrtava.

Izraelski su napadi bili »odgovor« na pokušaj ubojstva izraelskog veleposlanika u Londonu koji je izvela skupina »Abu Nidal«, zakletka neprijateljica PLO, koja nema čak ni predstavništva u Libanonu; opet, dakle, ista poznata priča o »odgovoru«. Upravo je taj atentat uzet kao izlika za duge planirani opći napad na Libanon.

Patnje sjeverne Galileje

Časopis *New Republic* nas izvještuje kako su uspjesi pregovarača UN-a Briana Urquharta »bili maleni, čak zanemarivi« on je, na primjer, uspio pregovorima ishoditi prekid vatre PLO (sic!) u južnom Libanonu 1981. »Ne iznenaduje što časopisi koji se strogo drže službeno linije »zaboravljaju« činjenice. Ipak, valja primijetiti kako su česte takve zgodne praznine u pamćenju.

Događaji iz srpnja 1981. slijede manje-više isti uzorak. Kako pišu Zeev Shif i Ehud Jaari, 28. svibnja su premijer Menahem Begin i načelnik Glavnoga stožera Rafael Eitan »načinili još jedan korak koji će znatno približiti njihovu zemlju ratu u Libanonu, akcijom koja je u osnovi upravo to imala za svrhu«. Oni su, naime, prekršili primirje bombardiranjem »koncentracija PLO-a« (termin koji se u Izraelu uobičajeno upotrebljava za ciljeve napada izraelske vojske, što god oni bili) u južnom Libanonu.

Napadi iz zraka i s mora nastavili su se do 3. lipnja, pišu dalje Shif i Jaari, ali je »palestinski

odgovor bio mlak, iz straha da bi žestoka reakcija mogla isprovocirati strahovitu operaciju izraelske kopnene vojske.

Primirje je ponovno uspostavljeno, ali ga je 10. srpnja opet prekršio Izrael, obnovivši bombardiranje. Ovoga je puta uslijedila palestinska reakcija. Raketni su napadi prouzročili paniku u sjevernoj Galileji te je uslijedilo izraelsko teško bombardiranje Beirutu i drugih civilnih meta. Do trenutka ponovnog proglašenja primirja 24. srpnja poginulo je 450 Arapa, gotovo isključivo libanonskih civila, i šest Izraelaca.

Od čitave te priče pamti se jedino patnje sjeverne Galileje, izvrgnute nasumičnom granatiranjem kačušama PLO-ovih terorista, što je napokon isprovociralo Izrael da se u lipnju 1982. osveti najezdom na Libanon. To se ponekad može reći čak i za ozbiljne novinare, koji nisu samo kanal za službenu promidžbu. Tako je Edward Walsh napisao: »Obnovljeni raketni napadi 1981. opet su je (Kirjat Shemonu) stavili u opasno stanje«. On dalje opisuje »prestravljene roditelje« i teror uzrokovan »padanjem granata i raketa iz nedalekih palestinskih uporišta«.

I ni riječi o tome što se dalje događalo. Curtis Wilkie, jedan od skeptičnijih i objektivnijih američkih novinara na Srednjem istoku, piše kako je Kirjat Shemonu »1981. došla pod tešku vatra snaga Palestinske oslobodilačke organizacije. Kiša raketa kačušaka sovjetske proizvodnje bila je u jednom trenutku toliko gusta da su stanovnici koji nisu pobjegli morali osam dana i noći zaredom provesti u skloništu.

(Nastavlja se)

Knjiga Noama Chomskoga »Gusari i carevi – Međunarodni terorizam u stvarnom svijetu« uskoro izlazi izdanju Izvora iz Zagreba (tel. 01/611 77 14; izvori@izvori.com).

Najgore što se ikad dogodilo obitelji

Vjerovao joj je. Sve troje su se počeli smijati.

– Jedan od onih studenata, znaš – objašnjavao im je Jimmy stariji. – S cijelim plemenom žena doma u Africi.

– Prestani.

Jimmy stariji je dovršio čaj.

– E, baš je bio dobar, hvala ti, Sharon. – rekao je. – I definitivno nam nećeš reći 'ko je.

– Ne. Žao mi je.

– Ma pusti ti to žao mi je. Mislim da bi nam trebala reći. Neću ga ja ubiti, ni ništa slično.

Sharon nije rekla ništa. Jimmy stariji je odgurnuo svoju stolicu od stola.

– Onda više nema smisla ni da razgovaramo. Ti si očito odlučila. Sharon.

– Nakon ovog, čovjeku stvarno treba jedno pivo – rekao je.

Mislila je da Sharonina vijest zahtijeva mnogo više pažnje, a uz to i barem nekakav oblik kazne. A osim toga, znala je da se ništa ne može napraviti u vezi s time. Možda i neće biti tako strašno jednom kad se navikne

– Jel' to sve? – rekla je Veronica blago šokirano.

– Kako to misliš?

– Pa ovo je strašno – počela je Veronica.

Ali zapravo nije mogla nastaviti. Mislila je da Sharonina vijest zahtijeva mnogo više pažnje, a uz to i barem nekakav oblik kazne. Što se Veronice tiče, ovo je bilo najgore što se ikad dogodilo njihovoj obitelji. Ali zapravo nije mogla sasvim objasniti zašto. A osim toga, znala je da se ništa ne može napraviti u vezi s time. Možda i neće biti tako strašno jednom kad se navikne.

Onda se sjetila nečega.

– A susjedi? – rekla je.

– Što sad s njima? – rekao je Jimmy stariji.

Veronica je razmišljala

Roddy Doyle

4

par sekundi.

– Što će oni reći? – rekla je zatim.

– A nije te valjda briga što takvi govore? – rekao je Jimmy stariji.

– Naravno da je.

– Daj molim te, Veronica.

Sjeo je Sharon je progovorila.

– Dobro će se nasmijati kad čuju za to i probat će pogoditi čije je. I to je sve.

Osim toga, mene ionako nije briga.

– A to je ono bitno – rekao je Jimmy stariji.

Veronica nije djelovala kao da su je uspjeli uvjeriti.

– Pazi – rekao je Jimmy stariji. – O'Neillove cure imaju djecu, obje. I ... i Bellovi bi bili isti takvi samo oni nemaju kćeri, al' znaš šta hoću reći.

– Dawn O'Neill je rodila

bebu s Paddyjem Bellom – podsjetila ga je Sharon.

– Naravno da je – rekao je Jimmy stariji.

– Ustao je.

– I zato, Veronica – rekao je Jimmy stariji. – Jebao susjede.

Veronica je pokušala djelovati kao da je pobijedio u ovoj raspravi. Išlo joj se u krevet. Samo je klimnula glavom. Jimmyju starijem je na pamet pala za-

nimljiva ideja.

– Sharon, hoćeš sa mnom na piće?

– Ne, hvala, tata. Večeras bi ostala doma.

– Ma daj, 'ajde.

– Ajd' dobro – nasmijala se Sharon.

– Tako treba. A mogla bi i ti ... Veronica, ha?

– Hm? ... A ne, ne hvala.

– Ma 'ajde.

– Ne. Idem u krevet.

– Išao bi i ja s tobom al' mi je grlo večeras malo suho.

Veronica se nasmijala.

– Sigurna si? – rekao je Jimmy stariji.

– Da – rekla je Veronica.

Sharon je otišla po jaknu.

(Nastavlja se)

Roman Roddyja Doylea »Bebač« objavljen je ovih dana u nakladi VBZ-a iz Zagreba (tel. 01/62 35 419; info@vzbz.hr; www.vbz.hr)

SAVJETI O ZDRAVLJU

Piše: mr. sc. Davor Moravek, psihijatar u Kliničkoj bolnici Sestara milosrdnica

Supstitucijska terapija i vožnja: struktura ličnosti odlučujući je faktor

Više kliničkih ispitivanja upozorilo je na to da osobe koje uzimaju stabilne doze metadona ili drugih opijata, kao supstitucijsku terapiju ili za ublažavanje bolova, ne pokazuju osjetnije smanjenje psihomotornih i kognitivnih sposobnosti, ali im se mogu usporiti psihomotorne reakcije

supstitucijske terapije ili u svrhu umanjanja bolova, ne pokazuju veće smanjenje psihomotornih i kognitivnih sposobnosti, dok im psihomotorne reakcije mogu biti usporene.

Istraživanja su pokazala da razvoj tolerancije na ta sredstva dovodi do manjeg utjecaja na psihomotorne sposobnosti u

usporedbi s akutnim, jednokratnim uzimanjem. Kod pacijenata na održavanju metadonom, ili drugim sredstvima za ublažavanje bolova iz grupe opijata, taj se efekt događa nakon najmanje 14 dana uzimanja stabilne doze.

Istraživanja nisu pokazala da bi osobe koje su na opijatima na supstitu-

cijskoj terapiji (metadon, sporo otpuštajući morfin ili buprenorphine) imale češće teške prometne nesreće.

Važno je napomenuti da postoje različite preporuke o tome mogu li osobe koje uzimaju opijate voziti ili ne, ako su ti lijekovi uzeti na kontrolirani način. Primjerice, Britanske

medicinske asocijacije (1995.) su ustvrdile da osobe koje uzimaju opijate ne smiju voziti. Slijedeći problem je svakako pitanje, mogu li osobe koje uzimaju opijate biti uključene u procese odlučivanja kao što su financije, pravo ili medicina? To se pitanje odnosi na kreativnost, preuzimanje rizika. To pitanje

se odnosi na osobe koje uzimaju droge, uključujući alkohol i antihipertenzive.

Zapaženo je da osobe na opijatnoj terapiji povremeno gube interes za pojedine aktivnosti. Struktura ličnosti može stoga biti odlučujući faktor u sigurnosti vožnje, posebice pitanja izbjegavanja rizičnih ponašanja. Motivacijski čimbenici, umor ili osobnost mogu utjecati na rezultate testova o sposobnosti vožnje. Fleksibilnost i mobilnost su veoma važni na radnim mjestima danas, te posjedovanje vozačke dozvole može biti važno da bi osoba mogla obavljati svoj posao. Tu skupinu stoga je potrebno pratiti u ovim rizičnim aktivnostima: dodatno

konzumiranje drugih sredstava koje onemogućavaju vozačke sposobnosti kao što su sedativi (benzodijazepini, alkohol ili kanabis). Osobe koje su pod strogim medicinskim nadzorom, a na terapiji su zbog bolova ili na supstitucijskoj terapiji, moraju se individualno procjenjivati o tome jesu li sposobne upravljati motornim vozilima, dok su osobe koje uz to sklone »miješanju« raznih sredstava, ili imaju promijenjene osobine ličnosti, treba trajno isključiti iz prometa. Pitanje radne sposobnosti za odgovorne poslove također je vezano uz to da te osobe moraju biti strogo medicinski nadzirane, posebice ako imaju povijest rizičnih ponašanja.